HỒ VĂN

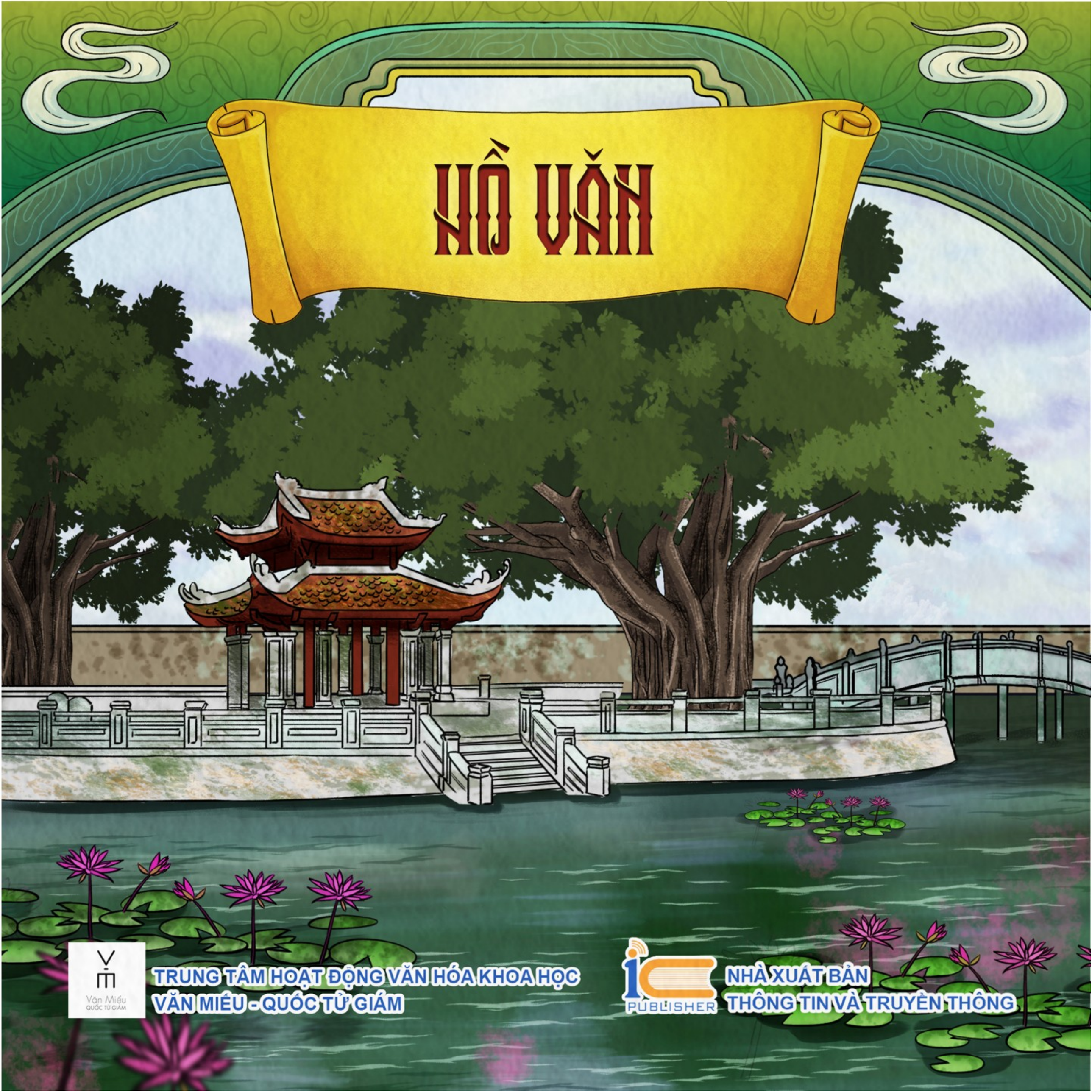

TRUNG TÂM HOẠT ĐỘNG VĂN HÓA KHOA HỌC
VĂN MIẾU - QUỐC TỬ GIÁM

NHÀ XUẤT BẢN
THÔNG TIN VÀ TRUYỀN THÔNG

Hồ Văn là một hồ nước tự nhiên, có diện tích 12.297m2, thuộc khu ngoại tự của Di tích Quốc gia đặc biệt Văn Miếu – Quốc Tử Giám.

Hồ Văn là một phong cảnh đẹp có ý nghĩa lịch sử văn hóa, một bộ phận thuộc quần thể kiến trúc của khu di tích Văn Miếu - Quốc Tử Giám, đóng vai trò như một "tiểu minh đường" án ngữ ngay trước mặt khu di tích.

Xưa kia, Hồ Văn không bị tách rời với Văn Miếu bởi một con đường tấp nập xe cộ như bây giờ, và cũng có diện tích rất rộng, giữa hồ còn có gò Kim Châu.

Thời Lê, trên gò Kim Châu giữa Hồ có dựng Phán Thủy Đường là nơi đọc thơ bình văn của nho sinh và các bậc văn nhân.

Đến thời Nguyễn, nơi đây lại dựng Đình ngói giữa Hồ làm nơi sinh hoạt văn chương. Các văn nhân thường tụ họp để bình văn, bình thơ tại Đình này. Vì vậy thời kỳ này Hồ còn có tên là Văn Hồ Đình nổi tiếng với câu ca:

Nước Văn Hồ tha hồ tắm mát
Rượu Hồ Đình khao khát bạn làng văn.

Để ca ngợi cảnh đẹp Hồ Văn, Phạm Công Trứ từng làm một bài thơ vịnh 10 loài cây có ở Hồ Văn. Bài thơ này, theo tài liệu lưu trữ thời Pháp thuộc, đến giai đoạn 1930 vẫn được khắc trên ván gỗ treo trên tường Văn Miếu.

Trong tiến trình lịch sử, Hồ Văn đã trải qua nhiều biến cố thăng trầm và được tu sửa nhiều lần.

Thời Pháp thuộc, lúc đầu khu di tích thuộc quyền quản lý của tỉnh Hà Đông, sau đó lại được trao trả lại cho Hà Nội. Trong quá trình trao trả này, Hồ Văn đã bị để sót, do vậy trong giai đoạn trước những năm 1940, khu vực Hồ Văn đã bị tách ra khỏi địa phận của di tích Văn Miếu - Quốc Tử Giám.

Đến năm 1939 các sĩ phu Hà Nội, Hà Đông đã đệ đơn trình lên Thị trưởng Hà Nội và Công sứ Toàn quyền Bắc Kỳ xin tu sửa lại Hồ Văn và trả lại Hồ Văn về địa phận di tích Văn Miếu - Quốc Tử Giám. Tháng 5/1940, Hồ được trả lại cho Văn Miếu.

Trên gò Kim Châu ở giữa Hồ Văn có hai tấm bia đá ghi lại vẻ đẹp của Hồ Văn dựng năm Tự Đức thứ 18 (1865) và "Hoàn Văn hồ bi" được soạn năm Bảo Đại thứ 17 (1942) về quá trình trả lại Hồ Văn cho Văn Miếu - Quốc Tử Giám.

Sau khi được trả lại cho Văn Miếu, Hồ Văn được Hội đồng quản lý Văn Miếu cho nạo vét, tu sửa, bảo vệ và đấu thầu cho tư nhân thuê thả cá lấy kinh phí góp phần tu sửa , bảo vệ di tích Văn Miếu – Quốc Tử Giám.

Từ năm 1946 đến đầu những năm 1990, do điều kiện lịch sử, việc tu sửa Hồ Văn bị sao lãng. Hồ Văn bị lấn chiếm và vi phạm nghiêm trọng, diện tích bị thu hẹp, hàng trăm hộ dân lấn chiếm làm nhà, xây công trình phụ (278 hộ dân lẫn chiếm diện tích 4.227m2). Toàn bộ khu vực Hồ Văn biến thành ao bèo và túi nước thải của khu vực dân cư xung quanh.

Năm 1997, Thành phố Hà Nội cho giải tỏa các hộ dân, tiến hành nạo vét, xây kè xung quanh hồ, xây dựng các công trình chiếu sáng và cải tạo hệ thống cây xanh, thảm cỏ, đường dạo.

Năm 2006, một số hộ dân xây dựng miếu thờ tại gò Kim Châu, tồn tại đến năm 2016.

Năm 2017, Thành phố Hà Nội quyết định cho tôn tạo gò Kim Châu và phục dựng tòa Phương Đình.

Năm 2021, miếu thờ trên đảo Kim Châu được
di dời đến chùa Ngâu, huyện Thanh Trì.

Năm 2021, Dự án Tôn tạo gò Kim Châu và phục dựng tòa Phương Đình được triển khai và hoàn thành năm 2022.

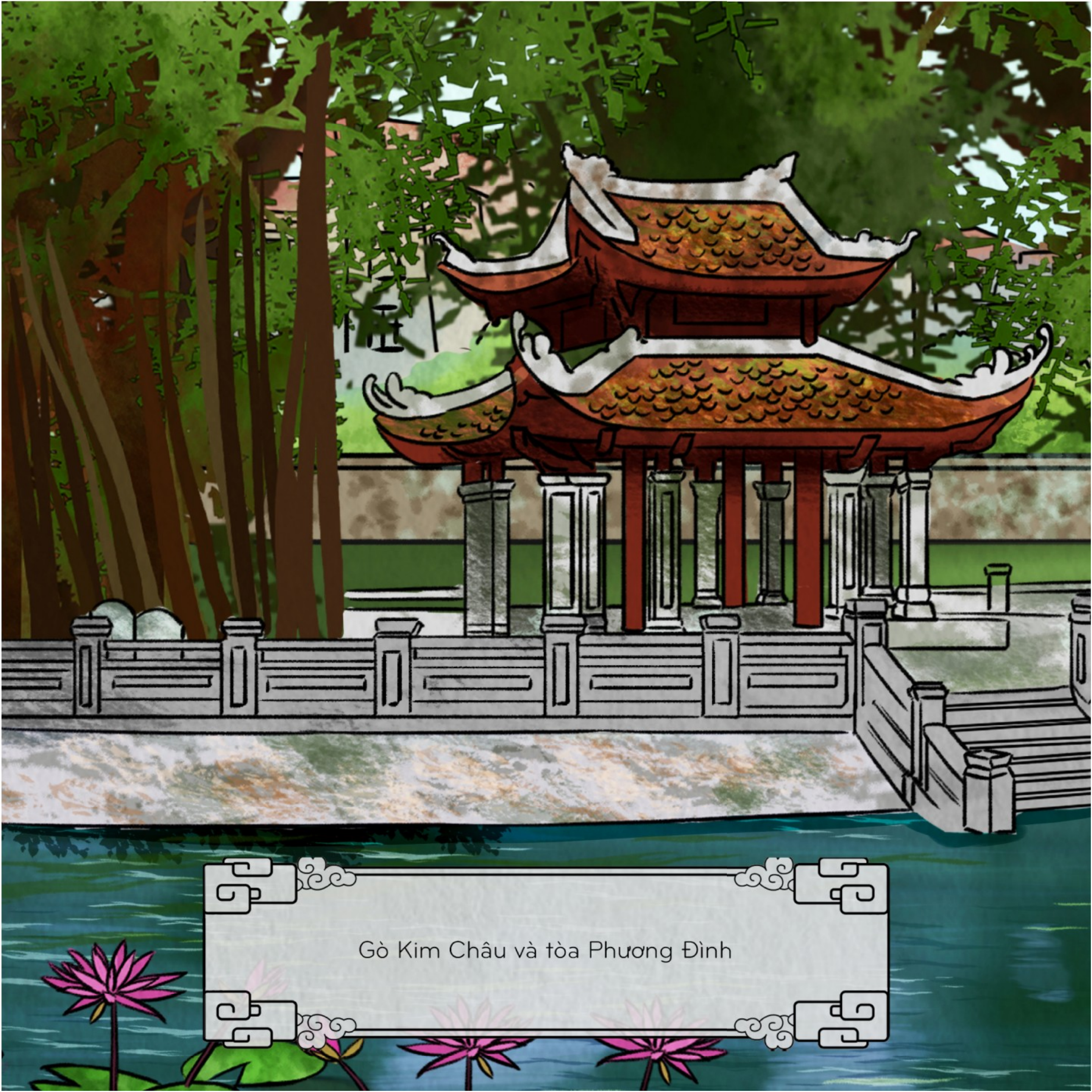

Gò Kim Châu và tòa Phương Đình

Kiến trúc Hồ hiện nay bao gồm khu vực mặt hồ (giữa hổ có đảo Kim Châu), sân gạch Bát tràng ngăn cách giữa mặt hồ với đường Quốc Tử Giám và khu nội tự của di tích.

Hồ Văn nước trong như một tấm gương soi, quanh bờ cây cối râm mát, đi ven hồ nhìn xuống mặt nước giống như một tấm gương soi sáng.

HỒ VĂN - VĂN LAKE

Hồ Chí Minh

Hiện nay, Hồ Văn được mở cửa cho công chúng tham quan và làm tăng thêm vẻ đẹp cho khu vực cổng chính Văn Miếu - Quốc Tử Giám.

Ngày nay, Hồ Văn là nơi diễn ra những hoạt động văn hóa, trải nghiệm yêu thích của mỗi người dân Thủ đô và cả nước khi đến tham quan Di tích Văn Miếu – Quốc Tử Giám như: Hội chữ xuân, Triển lãm thư pháp, xin chữ, biểu diễn nghệ thuật dân tộc...

Hoạt động Hội chữ Xuân

Hoạt động Trung thu

Hoạt động Sĩ tử nhí

Trong khuôn viên Hồ Văn giờ đây rợp mát bóng cây, được sắp đặt với ý tưởng "Làng trong phố", biến nơi đây trở thành một sân chơi có sự tương tác, trải nghiệm giữa các nghệ nhân, nghệ sĩ với cộng đồng.

Quang cảnh Hồ tái hiện một cách chân thực xã hội Việt Nam thời xưa, nơi có các ngôi làng nghề, có các trò chơi dân gian, các lễ hội văn hóa truyền thống.

Tại Hồ Văn đã diễn ra các hoạt động ý nghĩa nhằm giữ gìn và phát huy giá trị nhân văn của những môn nghệ thuật đã từng vang bóng một thời.

Để làm sống lại không gian văn hóa Hồ Văn, tại đây luôn diễn ra các hoạt động văn hóa nghệ thuật. Nơi đây còn trưng bày sản phẩm thủ công mỹ nghệ thể hiện sự tinh tế và khéo léo của những người nghệ nhân từ các làng nghề nổi tiếng trên cả nước.

Hồ Văn đã thực sự hồi sinh sau thời gian dài bị lãng quên, hứa hẹn trở thành một không gian văn hóa hấp dẫn của Hà Nội, kết nối với khu nội tự, phát huy giá trị của di tích.

HỒ VĂN

Chịu trách nhiệm xuất bản, nội dung
Giám đốc - Tổng Biên tập: Trần Chí Đạt

Biên tập sách điện tử: Nguyễn Tiến Phát - Phạm Thị Thanh

Trình bày sách: Công ty cổ phần Vietsoftpro

Trình bày bìa: Công ty cổ phần Vietsoftpro

Đối tác liên kết:
Trung tâm hoạt động Văn hoá Khoa học Văn Miếu - Quốc Tử Giám
58 - Quốc Tử Giám - Đống Đa - Hà Nội
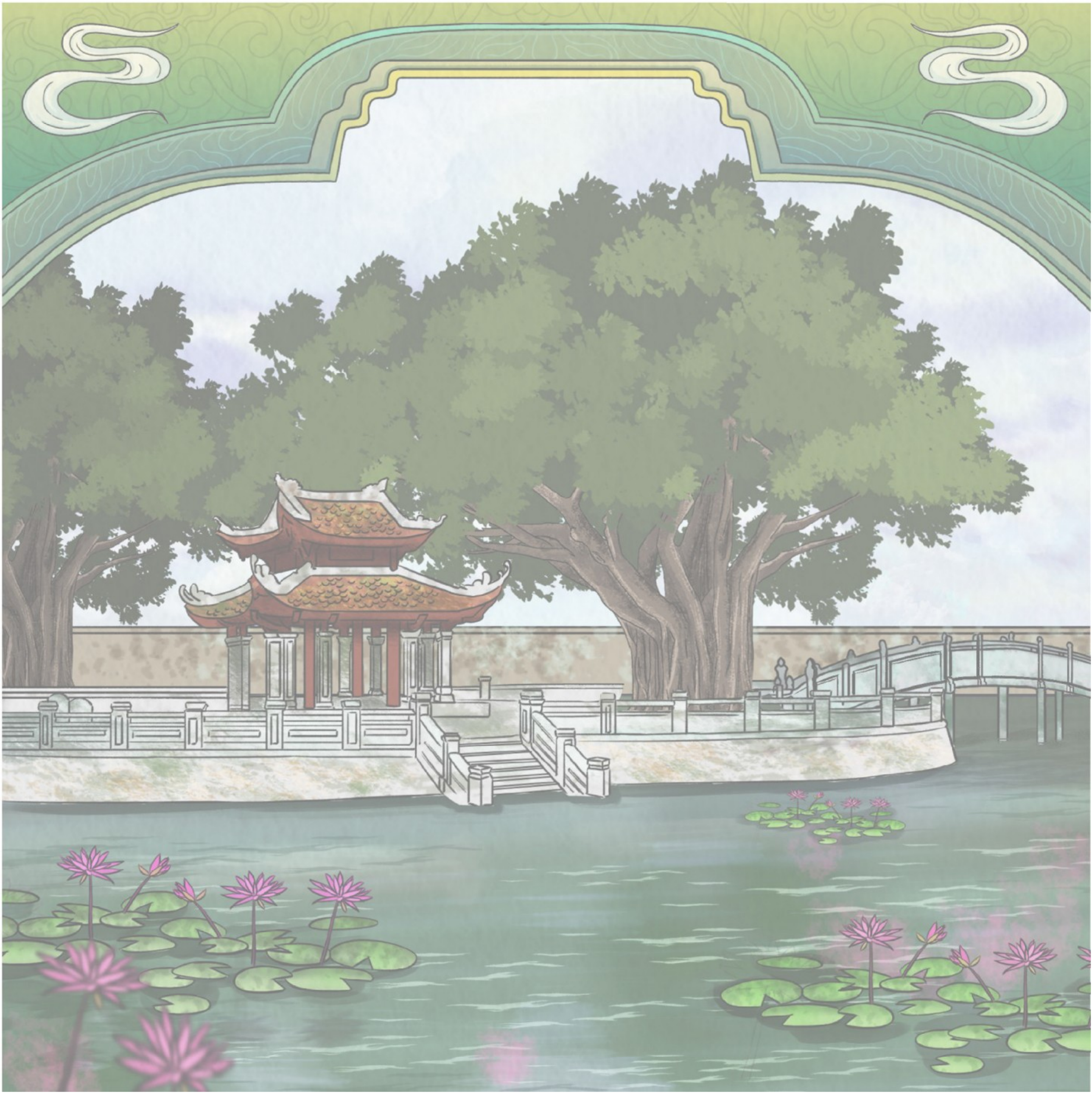
Số xác nhận đăng ký xuất bản: 916-2024/CXBIPH/6-29/TTTT
Số quyết định xuất bản: 44/QĐ-NXB TTTT ngày 10/4/2024
Nộp lưu chiểu Quý II năm 2024
Mã ISBN: 978-604-80-9318-1 **Sách không bán**